

REVISTA NOVA

Any I. - N.º 23

Barcelona, 10 de Setembre de 1914

20 cèntims

COL·LECCIÓ LLUIS PLANDIURA

CAP DE DONA, per Isidre NONELL

FOT. MAS

**OBRADOR DE DAURATS I
DECORACIO ANTIGA I MODERNA**
IMITACIONS A BRONZE MARBRE
MARFIL I ALABASTRE :: ESPECIALITAT
EN RESTAURACIO D'ANTIGUITATS
A.LLUCH I J.OLIVA
MALLORCA 286 BAXOS ENTRE LLURIA I BRUCH
BARCELONA

 IMPREMTA

EMILI GABAÑACH, S. en C.

Impressions de totes menes

: ben fetes i a bon preu :

Diputació, n.º 308-BARCELONA

Feu circular REVISTA NOVA

P. REIG I FILL
CONSTRUCTORS DE MOBLES
CASA FUNDADA EN 1852

PROVEIDORS DE LA REAL CASA

DESPATX
EXPOSICIO I VENDA
R de Catalunya 23

TALLERS
UNIVERSITAT 21
BARCELONA

**PARFUMERIE
AUX FLEURS**

**SANTIAGO
SEGURA**

S. EN C.

CORTS CATALANES, 615

*¿Volen tenir sempre
els mobles llustrosos?
Comprin*

L'AUTOLAK

*producte a base de cera
PREUS
1'00, 2'50 y 4'50 pta*

**DE VENDA
PORTAFERRIÇA 17**

FARRÉ y ASENSIO

**MARCS I GRAVATS
ASSORTIT INTERMINABLE**

LA PINACOTECA

Corts Catalanes, 644-BARCELONA

**NINGÚ POT DECORAR AMB
GUST LES SEVES PARETS
SENSE VISITAR AQUESTA CASA**

Subscripció oberta per REVISTA NOVA en favor de les víctimes franceses de la guerra

SUMA ANTERIOR.	Ptes. 549
P. Prat Ubach	» 2
TOTAL.	Ptes. 551

N'ISIDRE NONELL

PER FRANCESC PUJOLS

LÀSSIC, lo que s'en diu clàssic, i vol dir model, és aquell istil que conté la major part dels elements secundaris, estètics o atributs de la Bellesa i el clàssic acabat i perfecte, seria el que els contingués tots ensemps i fós armoniós, gran, elegant, sublim, plè de gracia, suavitat i també de fortaleza i delicadesa, senzill, noble

i, si podés ésser alegre, millor que millor, aduc de tenir a dojo i sense faltar-n'hi una, totes les condicions.

Avui, l'art, a Catalunya i fora de Catalunya, enlloc d'anar cap a lo clàssic, va de dret a la substancia de lo Bell, oblidant tot lo que constitueix el classicisme per obtenir la major qualitat primordial possible, amb la menor quantitat, també possible, i fer esdevenir l'obra d'art essència pura, com si expremessim i premsessim la Bellesa per a treure'n el suc.

Els bons artistes s'allunyen de lo clàssic i els dolents no s'hi gosar a apropar perquè, enlluernats per l'èxit que té l'art d'essència pura, perden els estrebis i s'en van cap a conresar-lo sense saber per quins mars naveguen, oblidant que ells són els que van desacreditant l'art clàssic pel sol fet de presentar-lo, com el presentaven, desproveït del element primari estètic, únic que persegueixen els bons artistes moderns, de lo que resulta que ara l'art ho ha perdut tot, perquè en mans dels artistes dolents que segueixen les escoles essencialistes, se queda sense condició primària i sense condicions secundaries, i el clàssic se queda sol sense conreu després d'haver sigut el *refugium peccatorum* dels artistes aimadors de la Falsa Bellesa i en temps passats l'ideal i el model dels artistes aimadors de la Vera.

El primer que a Catalunya va dar el crit d'alarma contra l'art clàssic, considerant-lo culpable de la mort de l'element intrínsec o subsiancia del fenomen estètic, fou el gran Nonell, que al cel siga, i des de aleshores lo de dalt a anat a baix, i els pinzells del que va dar el crit, van ésser l'escarpa amb que el classicisme fou enderrocat a Catalunya.

L'avui difunt Nonell, va agafar la pintura com un cuiner que mata i ploma el gall del galliner per daurar-lo amb la llar del foc, untant-lo amb llard de porc, perquè li va anar arrencant les plomes que constitueixen lo clàssic de les Belles Arts i que són l'elegancia de les ales, la noblesa del pit, la magestat de les plomes de la cúa i les plomes de sota l'ala que se

mantenen blanques i tendres com els pinyons dintra la pinya, per dir-ho amb una comparació.

Encès el foc e inspirat per les flames, el cuiner rosteix el gall que surt del forn com un or, i esvait el classicisme i llençat al femer el plumatge dels seus elements constitutius, el difunt Nonell el va coure, i rostir al foc de l'inspiració, com un menjar sense espina ni òs, pels que volen clavar la dent a la essència de la Bellesa, sense tenir de rostar els ossos de la construcció clàssica que aguanten l'obre d'art.

Aquest és el plat del dia que en Nonell va servir als catalans moments avans de morir, a la flor de la vida, pintant en obsequi als convidats els pòts de posar llard amb la cullera per a treurel, els pebrots en conserva, les arengades, les cebes, les butifarres, les castanyes i fruita del temps.

Injust amb l'art clàssic, però just amb la Vera Bellesa, o al menys amb la seva sava, en Nonell va fer pagar a justos per pecadors, demostrant que no sempre qui paga trenca, però assemblanse molt més als clàssic antics que no pas als pocs que avui i quan en Nonell va començar feien el clàssic, perquè si aquests ne tenien la banda de fòra, en Nonell ne tenia la banda de dintre.

De la mateixa manera que els que éssent sensibles al element primordial de la Bellesa i no han meditat sobre els problemes estètics componen els atributs amb la substancia, i d'una obra plena de vida n'alaben l'elegancia, si té elegancia o la grandesa si té grandesa, pensant-se de bona fè que si l'obra val, es per aquell atribut estètic o

COL·LECCIÓ LLUIS PLANDIURA

GITANA, per Isidre NONELL

FOT. MAS

qualitat secundària, així mateix en Nonell i els que pensen com ell, veient les qualitats secundàries o atributs, siguin els que siguin, tan si és l'harmonia com si és la gràcia o qualsevol altre d'aquesta espècie, desproveïdes de l'element inicial, les creuen necessàriament contràries an aquest element perquè pensen que si l'elegància o l'harmonia o un altre d'aquestes van sense aquest, és perquè el maten, i se equivoquen, com la experiència ho demostra.

L'obra den Nonell, doncs, are que és mort ja's pot dir, va ésser una lluita continua contra tots els elements secundaris estètics usats per les escoles classicistes que feien càs omís de l'essència estètica, assolint en aquesta lluita tanta quantitat d'aquesta essència, que sense dir cap mentida podem dir que tindria l'immortalitat assegurada si la immortalitat fós segura.

Els homes creuen que els òrgans pels quals es percep l'art se formen per ells mateixos com la llengua i el paladar, i que se jutja una obra d'art com se jutja un menjar. No comprenen que cal tot'una altra cultura per a enlairar-se fins a la pura joia artística.—J. W. GÖTTE

COL·LECCIÓ LLUIS PLANDIURA

GITANA, per Isidre NONELL

FOT. MAS

EL GENI FRANCÈS EN PINTURA

V

EL ROMANTICISME. (1) — INGRES

N 1827, Ingres tornava de Roma aont hi havia residit durant divuit anys. El seu esperit clar se revoltà contra'l falç classicisme de l'escola den David i, encara que repugnés al romanticisme integral, s'allistà an aqueix moviment amb el desitg d'encausar-lo i orientar-lo.

El sentiment estètic de l'Ingres era aqueixa comprensió pura de la naturalesa que veïem en tots els grans clàssics, aqueixa inenarrable visió saturada i original de les coses que la massa no sabria pas per sí sola redescobrir sota les històriques estratificacions de rutina que les desfiguren i banalitzen. Joan August Domenec Ingres se presentava en la pintura francesa com un de tants àngels tutelars de l'art que la Providència sembla haver concedit sens treva únicament a la França; era un avenç sobre David i una metòdica etapa vers el gloriós desenrotll de la pintura.

En sa llarga estada a Roma tingué ocasió d'estudiar aquesta Italia que David i els seus havien preconcebudament negligat; en aqueixa freqüentació, com en un moment de lucidesa en David també sapigué ovirar, el geni de l'Ingres s'apercepí de que aquella visió d'origen de la natura estava enlloc més clara que en els primitius, emprò així com David casi comprengué els primitius escultors grecs, l'Ingres obrí les seves potencies als pintors italians que van de Cimabua a Raffael, i amb aquesta bandera del primitivisme italià entrà a la conquesta de Paris. El geni de l'Ingres sapigué veure en aqueixa art primitiva lo que el simplisme davidesc trepitjà inconscientia i barroerament, això és, que l'arcaisme tècnic era una cosa inferior a l'esperit d'aquell art primitiu; que les figures s'articulaven i els paisatges vivien i tot junt batejava i bullia amb una coessió cosmogònica tan banal com la d'avui al dia, però que aqueixa banalitat era precisament la grandesa mal batejada del fenomen estètic: «Les obres mestres de l'antiguitat fóren fetes amb els mateixos models que avui veïem a Paris..... Cal trobar el secret de lo bell per medi de lo ver», deia aqueix mestre. An en David li passà lo contrari: s'assimilà tot lo extern dels grecs del VI i V s. a. C. i no'n copçà l'esperit. Idèntica badada sofrí l'alemany Overbeck i la seva banda respecte als primitius del goticisme.

La conseqüència d'aqueixa manera de veure, havia d'ésser una atenció especial a la varietat natural contra el concepte de lo Bell ideal den David, majorment si's considera que aqueix Bell ideal no era altra cosa que una codificació de l'ideal

(1) En l'article IV d'aquesta serie, publicat en el número anterior, s'hi llegeix com a subtítol *Les causes del Simbolisme*, i te de llegir-s'hi *Les causes del Romanticisme*.

personal den David. Respecte a lo Bell natural l'Ingres concordava per complert amb la doctrina romàntica i amb la tradició francesa que, sobretot ideològicament, sempre s'ha inclinat a les solucions autonomistes. Per això, en l'incomprensió del públic per la pintura ingrista, quan la crítica protestava de que l'Odalisca Pourtalès tingués tres vértebres més que en l'anatomia natural, ell responia: «Amb les proporcions exactes ¿tindria acàs aqueix poderós encís?» i també: «no hi ha pas dibuix correcte ni incorrecte; no més hi ha que dibuix bell o lleig».

El públic rebutxava l'obra ingresca perquè, además d'aquestos atreviments expressivistes, el seu dibuix estava matissat d'una punta d'arcaisme, que ara ens costa de regoneixer després de l'arcaisme desenfrenat que ha passat recentment davant dels nostres ulls, però que en aquella època devia desentonar estridentment al costat de l'escola de David. Sobre aqueixa incompatibilitat del públic i la crítica respecte a l'Ingres, ja'n parlarem en nostre rticle sobre'l primitivisme històric en nostre número 20. Aqueixa oposició devingué tan gran que l'home, enutjat o despitat, abandonà Paris amb el propòsit de no tornar-hi ni d'enviar-hi mai més rès. Era en 1835 quan se n'anà aixís sorollosament a Roma amb el càrrec de director de l'Acadèmia Francesa, que desempenyà durant cinc anys.

En aqueix temps Raffael se li apareixeria com el més perfecte representant de les seves teories. La seva pintura, en conseqüència, s'anà desfent d'aquell arcaisme o el públic parisenc s'aniria acostumant al seu estil i assimilant la seva idea, perquè al retornar a França en 1840 se li feu una acollida entusiàstica, se'l nombrà membre de l'Institut i fins se li deixà apoderar-se'n despòticament, a l'igual den David, fent i desfent a mida del seu gust, devenint l'àrbitre del pensament estètic, sense altra oposició que la del romanticisme que podríem anomenar morbós i que aleshores començà a dibuixar-se definitivament i a pendre posicions ofensives, quedant l'Ingres com a representat de l'Institut i el romanticisme passional com a representat de les idees noves, com a romanticisme únic, representat per en Delacroix.

En aquells dies el gravador Gatteaux, gran amic de l'Ingres, conceller del municipi de Paris, encarregà al taller del seu amic la decoració mural de les nombroses esglésies que es construïen o que ja s'havien construït a Paris. Els nombrosos deixebles de l'Ingres se emplearen en aqueix treball, sobressortint-hi l'Amaury Duval, en Victor Mottez, els germans Flandrin, Janmot i el crioll Chassériau, que decorà també la *Cour des Comptes*. Llevat d'aqueix darrer, que abandonà el taller del mestre, quin temperament oscila entre Ingres i Delacroix, tots els demás deixebles trahiren en esperit el pensament ingrista. En els primer dies de la batalla contra'l davidisme, l'Ingres aplaudia fogosament totes les peculiaritats dels seus deixebles, encara que no responguessin a la seva visió estètica, emprò més tard, degut potser al afiançament de la seva victòria o més probablement a causa de la més clara posició dels termes del problema, el mestre s'alarmà i protesta irat de la falsificació que els deixebles fan de les seves ensenyances; el romanticisme dels primers dies sols és comprès exteriorment; el llur primitivisme s'en va tot en arcaismes puerils, en fondos d'or i en hieratismes inoportuns e inexpressius i, lo que és pitjor, en un sentimentalisme estereotipat i teatral del que Ary Scheffer n'és el capdevanter. Amaury Duval diu del seu mestre: «Se

COL·LECCIÓ LLUIS PLANDIURA

CAP DE DONA, per Isidre NONELL

FOT. MAS

creia fer-nos copiar la natura, i lo que feia és que la copiessim tal com éll la veia». Aleshores és quan, segurament, per a fer reaccionar als seus deixebles, renega del goticisme i se proclama grec: «Es bonic, no hi ha dupte que és bonic, li diu a un que copia Siguorelli, però..... vaja..... és lleig: veieu, jo soc un grec, ¡fugim, anemsen d'aquí!». «L'Amaury Duval i en Stürler són a Florencia; doncs jo m'estic a Roma..... ho sent, jo'm quedo a Roma. Estudien el gòtic i no hi ha rès com els grecs!» La conseqüència en l'Ingres n'és una pintura raffaelsca acarmetlada, més aviat pastitxada que sentida, representada per la cèlebre *Marededeu de l'Hostia*.

L'obra gran de l'Ingres és la compresa entre aqueix raffaelisme afeminat i les primeres teles davidesques, com l'*Edip i l'Esfinx* i el *Roger i Angèlica*. En aqueixa florida el color ingresc pren un valor etern com el velazquià, un valor que no s'ajusta al de la realitat comú, però que esplica poderosament la de l'autor, que devé incondicionalment la de l'espectador meravellat; en el color gris de l'Ingres i en les ombres clares i opaques, com en el tó brú den Velazquez, no s'h i sent la necessitat ni la sobra de rès; és el color de les *Odalisques*, de la *Banyista*, casi bé el de *La Dèu* prodigiosa, dels retrats de Mr., Mme. i Mlle. Rivièrre, del de Mr. Bochet, tots al Louvre i el de la *Banyista asseguda*, de la col·lecció Bonnat i del *Retrat de Mme. Senones*, del museu de Nantes.

COSTUMS POPULARS. — Carregar amb el mort

LA "NOSTRA" GENT

PER HUISH

QUEST Remigi Dargallo, de la molt benemèrita Societat de Biologia de Barcelona, que suara acaba de publicar en l'anuari de treballs de dita Societat un lluminós estudi sobre la morfologia íntima del bacilus de la tuberculosi en els esputs, no és altre que l'original caricaturista qui firma

Remigius, col·laborador de REVISTA NOVA, xicot que val més or que no pesa i qu'en aquesta casa se l'aprecia com és de llei i justícia.

Havem tingut el plaer de trobar-lo tant correcte, tant rígid, tant aplomat, tant simètric, tant alemany, en una paraula, com sempre.

— I doncs, *Remigius*, ¿què és de la teva vida?

— ¡Oh, noi! Sóc metge, ja m'he tallat la *coleta* artística.

Hem escoltat per milèsima vegada la trista relació de la vida d'un dibuixant a Catalunya.

Aquell editor ignorant i avar.... Aquest públic burgesot i panxacotent, llegidor del *Blanco y Negro* i admirador de la pintura que «unta els ulls» — mercès, Xenius, per la frase — ¡L'etern rosari de dolors, vaja!

....I ara en *Remigius*, nascut en terres de Castella, però català per esperit d'assimilació, deixa de banda el seu llàpiz agudíssim, enderrocador, vivaç i anti-conformista i se'ns en va amb aqueix bell estol de joves dels quals n'ha de sortir triomfant i gloriós el renaixement artístic de la nostra — la «nostra», ¡eh! — Catalunya.

Els qui coneixem, però, l'ànima paradoxal i el temperament inquiet d'en Dargallo, no volèm ni podem creure en aquesta deserció. En *Remigius* sempre ha sapigut alternar bellament la Ciència amb l'Art. D'estudiant a l'Institut, aprofitava les hores lliures escrivint divertides novel·tes i sentides poesies — a voltes un xic cursis, ¡és veritat! — Després, publicava els seus primers treballs científics gratuïts en revistes professionals de Barcelona i retribuïts en les estrangeres, al mateix temps que 'ls intel·ligents no savién com lloar aquelles exquisides i amables ironies, plenes de gràcia i distinció i també de verí, que apareixien en les planes del allavors gloriós *Papitu*. Darrerament es disposava a aconseguir la llicenciatura en la Facultat de Medicina i encara el seu llàpiz traçava sagnantes burles en el periòdic que en un moment d'entusiasme llençaren al carrer els cavallers idealistes de *Arlequí*!

Nosaltres sentiríem de debò que la resolució de l'amic *Remigius* sigués duta a cap. Val massa i li portem massa afecte. Que'ns dongui al menys aqueix tractat sobre la caricatura que'ls íntims hem tafanejat fragmentàriament, aqueix llibret sobre l'art que «és desproporció de morfologia i de fisiologia».

LA BENHAURADA GUERRA EUROPEA

LS extrems del problema que planteja la guerra actual són ara ja bastant clars per a que sense pretenció de profetitzar puga aventurar-se un judici optimista.

El primer benefici que el món civilitzat ne treurà serà el de que l'hegemonia mundial no serà possible per la violència si aquesta no va acompanyada del esperit evangèlic que aporta les simpaties i disol les antipaties.

El segon, que, evangèlica i tot, la hegemonia no la decidirà mai més un dictador ni una casta perquè el pacifisme, que al esclatar la guerra era casi tan poderós com el militarisme, aviat ho serà tan, i dintre poc temps, més.

El tercer, que, immediatament de firmada la pau, el llatínisme i l'anglo-saxonisme deslliurats de l'amenaça o de la mania imperialista, podran emprar-se per fi a la tasca respectiva de creació i desentrotll dels nous valors humanistes en gestació durant aqueix terrible i memorable període de transició dels cent anys darrers.

Els perjudicis materials d'aquesta guerra, aclaparadors com són, no representen segurament gran cosa al costat del progrés que es prepara perquè precisament les nacions més perjudicades, França i Bèlgica són les que sempre han demostrat més vitalitat després de les calamitats.

L'Alemanya egoista redevindrà útil amb l'escarment i l'Austria devindrà el petit poble que mai hauria degut deixar d'ésser, en benefici de les nacionalitats que endogala, potser amb perjudici per a la civilització.

CORRESPONDENCIA

J. B. — Està molt ben dit però'ns sembla que no te raó; per això no podem publicar-ho.

FEU CIRCULAR

REVISTA NOVA

**CICLOS
SANROMÀ**

BALMES 62

Barcelona

Teléfono 1445.

Confiserie - Pâtisserie - Bombonerie

Saló de The - Horxateria - Grill Room

ROYAL

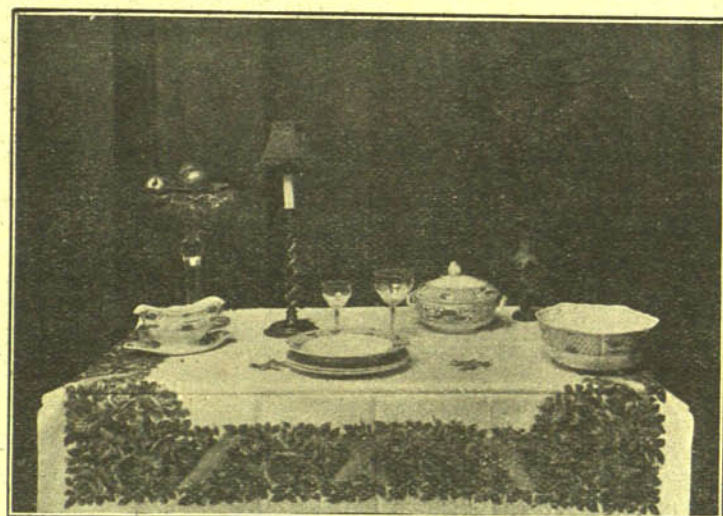
Rambla d'Estudis, n.º 8

☎ Telèfon n.º 2671 ☎

CALICIDA ESCRIVÀ

és l'unic remei qu'en pocs dies i
sense dolor cura radicalment
ULLS DE POLL i DURICIES

FAIANS CATALÀ

CORTS CATALANES, 615

VAIXELLES

CRISTALLERIA

Automòvils BENZ

Autos - Camions - Omnibus

Motors Marins i Aviació

Aragó, 282 : Telèfon 3579

" BARCELONA "

COL·LECCIÓ LLUIS PLANDIURA

GITANA, per Isidre NONELL

FOT. MAS